

Vladislav GRIBINCEA

Procedura de examinare a cererilor individuale de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Îndrumar pentru avocați

Acest îndrumar pentru avocați a apărut cu sprijinul Asociației Barourilor Americane / Inițiativa pentru Supremația Legii și a fost finanțat printr-un grant acordat de către Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile exprimate aparțin autorului și nu reflectă neapărat opinia Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Vladislav GRIBINCEA este avocat în Republica Moldova. Dumnealui este specializat în reprezentarea reclamanților în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și în litigii strategice la nivel național. Dl Gribincea predă Convenția Europeană pentru Drepturile Omului la Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova și este formator la Institutul Național al Justiției din Republica Moldova. Între 2010 și 2012 a fost implicat în calitate de expert în procesul de reformare a legislației moldovenești cu privire la organizarea judecătorească, procedură civilă și procedura penală. În perioada 2010–2011 dl Gribincea a fost membru al Comisiei de licențiere a profesiei de avocat. De asemenea, dânsul conduce ONG-ul Centrul de Resurse Juridice din Moldova.

Vladislav GRIBINCEA

**Procedura de examinare a
cererilor individuale de către
Curtea Europeană a Drepturilor
Omului**

Îndrumar pentru avocați

CHIȘINĂU 2013

CZU 341.231.14+341.645(4)

G 81

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Gribincea, Vladislav.

Procedura de examinare a cererilor individuale de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului : Îndrumar pentru avocați / Vladislav Gribincea. – Chișinău : S. n., 2013 (Tipografia "Sirius"). – 20 p.

ISBN 978-9975-57-100-5.

341.231.14+341.645(4)

G 81

INTRODUCERE

Avocatul este unul dintre promotorii principiilor unui stat de drept, supremației legii și protecției drepturilor fundamentale ale omului. Avocatul este un participant activ la realizarea sarcinilor justiției și la formarea culturii juridice a cetățenilor. Implicarea avocatului și calitatea prestației sale, depind în mare măsură de pregătirea profesională și performanțele obținute de-a lungul timpului. Dedicția avocaților și efortul depus zilnic pentru promovarea adevăratelor valori sunt indispensabile pentru consolidarea profesiei juridice.

Un mijloc eficient de a favoriza creșterea calității asistenței juridice acordate de avocați este susținerea eforturilor avocaților de a-și îmbunătăți abilitățile profesionale. Din aceste motive, crearea oportunităților de formare profesională, precum și facilitarea accesului avocaților la cursuri de instruire și literatură de specialitate reprezintă modalități esențiale de asigurare a creșterii profesionale.

Asociația Barourilor Americane / Inițiativa pentru Supremația Legii (ABA ROLI) a susținut publicarea unei serii de îndrumare pentru avocați pe domenii de interes pentru a ușura munca zilnică a acestora și a contribui la crearea unui program de formare continuă a avocaților. Acest îndrumar se referă la procedura de examinare a cererilor individuale de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Autorul a descris pașii pe care trebuie să-i întreprindă un avocat pentru a depune o cerere la CtEDO, a analizat modul de examinare a cererii de către Curte și a examinat etapele de executare a hotărârii emise de către CtEDO.

*Mihaela Vidaicu, dr. în drept
Consultant juridic,
ABA ROLI Moldova*

1. CHESTIUNI GENERALE

Orice persoană fizică, organizație ne-guvernamentală sau grup de particulari poate sesiza Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare «Curtea»). Și statele membre la *Convenția Europeană pentru Drepturile Omului* (în continuare “Convenția”) pot sesiza Curtea cu o cerere împotriva unui alt stat membru, însă aceasta se întâmplă destul de rar. Acest document nu se referă la examinarea cererilor depuse de un stat împotriva altui stat.

Pentru a permite Curții să examineze esența pretențiilor formulate în cererea individuală, este necesară respectarea condițiilor de admisibilitate ce rezultă din art. 1, 34 și 35 ale Convenției. Cunoașterea procedurii Curții de examinare a cererilor este, de asemenea, importantă pentru facilitarea procesului de examinare a cererii și pentru a obține cea mai favorabilă soluție pentru client. Convenția prevede puține reglementări în ceea ce privește procedura de examinare a cererilor. Această procedură rezultă în principal din Regulamentul Curții¹ și din practicile bine-stabilite ale Curții.

Practica a confirmat că procedura Curții este tratată de mulți cu insuficientă atenție. În consecință, mai mult de 98% din cele circa 88,000 de cereri examinate de Curte în anul 2012 au fost declarate inadmisibile. În 31 decembrie 2012, alte 128,000 de cereri „așteptau” să fie examinate de Curte. Din cauza numărului mare de cereri primite, Curtea își înăsprește cerințele față de cererile primite. Din cauza numărului mare de cauze pendinte, de obicei, examinarea cererilor care prezintă șanse de succes durează mai mult de cinci ani.

Acest document nu reprezintă decât o prezentare generală a procedurii de examinare a cererilor de către Curte și are scopul de a orienta specialiștii. În activitatea practică, de obicei, avocații au nevoie de informații mai detaliate, ceea ce impune documentare suplimentară.

2. LIMBA DE PROCEDURĂ ȘI PROBAȚIUNEA LA CURTE

Limbile oficiale ale Curții sunt franceza și engleza (art. 34 alin. 1 al Regulamentului Curții (în continuare “Regulamentul”). Totuși, cererea și corespondența la faza inițială a procedurii (până la comunicarea cererii) pot fi

---

¹ disponibil în limbile engleză și franceză la:

http://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=basictexts/rules&c=#n1347875693676_pointer

scrise în limba pe care o cunoașteți, cu condiția că aceasta este limba oficială a unuia dintre statele membre la Convenție. Până la comunicarea cererii, de regulă, Curtea vă va răspunde în limba în care a fost scrisă cererea. După comunicarea cererii către Guvern, toată corespondența pe care grefa Curții o va adresa părților va fi redactată în franceză sau engleză, iar părțile sunt obligate să țină toate comunicările orale (cum ar fi pledoariile) sau scrise (cum ar fi observațiile) cu Curtea în limba franceză sau engleză (art.34 alin. 2 al Regulamentului). Totuși, Președintele Camerei poate permite reclamantului să folosească o limbă oficială a unuia dintre statele membre la Convenție (art.34 alin. 3 al Regulamentului). Chiar dacă a permis reclamantului să folosească o altă limbă decât cea oficială, hotărârile Curții vor fi redactate în una sau în ambele limbi oficiale ale Curții (art. 57 și 76 ale Regulamentului).

Chiar dacă cererea sau observațiile au fost depuse în una din limbile oficiale ale Curții, este de dorit ca reclamantii să expedieze documentele anexate la cerere sau observații în varianta originală. Dacă martorii sau experții care compar în fața Curții nu cunosc suficient una din limbile oficiale la Curții, ei pot folosi limba pe care o cunosc, iar Grefa Curții va asigura traducerea (art. 34 alin. 6 al Regulamentului).

Probele în susținerea cererii trebuie anexate la cerere. Reclamantul poate prezenta probe și după depunerea cererii. Curtea nu are reguli cu privire la admisibilitatea probelor. Prin urmare, o probă nu va putea fi respinsă pe motiv de formă sau de alte vicii formale (ex. proba a fost sustrasă). Totuși, în cazul în care reclamantul prezintă deliberat probe false, aceasta constituie temei de a declara cererea inadmisibilă, ca fiind abuzivă (a se vedea art. 35 alin. 3 a) al Convenției).

Curtea are competențe de a acumula singură probe și de a audia martori. În acest scop, în temeiul art. 38 § 1 a) al Convenției, ea poate să solicite Guvernului prezentarea copiilor materialelor din dosarele naționale. Aceasta se întâmplă mai ales atunci când Curtea trebuie să evalueze calitatea investigațiilor efectuate la nivel național. Pentru a stabili pe deplin circumstanțele cauzei, atunci când acestea sunt disputate de părți, Curtea poate întreprinde misiuni de constatare a faptelor pe teritoriul Statelor Părți. Curtea nu are puterea de a constrânge martorii să se prezinte. Pentru aceasta, ea cere Guvernului citarea martorilor pe care ar vrea să-i audieze. În caz de neprezentare a martorului, Guvernul va fi chemat să prezinte explicații. Regulile cu privire la această procedură au fost codificate în anexa la Regulamentul Curții. În ultimul timp,

misiunile de constatare a faptelor au loc extrem de rar, deoarece sunt foarte scumpe, iar Curtea este suprasolicitată. Unica misiune de constatare a faptelor în cauzele moldovenești a avut loc în primăvara anului 2003 în cauza *Ilașcu ș.a. c. Moldovei și Rusiei*.

La aprecierea probelor, până acum, Curtea a aplicat criteriul „dincolo de un dubiu rezonabil”. O decizie a Curții poate rezulta din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordate sau a unor similare prezumții incontestabile ale faptelor. De asemenea, comportamentul părților în cadrul eforturilor întreprinse de Curte pentru a obține probele poate constitui un element care va fi luat în considerație (hot. *Ilașcu ș.a. c. Moldovei și Rusiei*, 8 iulie 2004, § 26). La aprecierea probelor, Curtea este conștientă de dificultățile care ar putea apărea în evaluarea unor declarații obținute prin intermediul interpreților și acordă o atenție deosebită sensului și valorii declarațiilor formulate de martori în fața delegaților (în cadrul misiunilor de constatare a faptelor). De asemenea, Curtea este conștientă de timpul scurs de la pretinsele evenimente, fapt care ar putea determina un anumit grad de imprecizie cu privire la date, precum și cu privire la alte detalii.

3. REPREZENTAREA ȘI ASISTENȚA JUDICIARĂ

Reclamanții pot fi reprezentați în fața Curții de reprezentanți. Reprezentantul are toate drepturile reclamantului, inclusiv dreptul să semneze și cererea în numele reclamantului (a se vedea art. 36 alin. 1 al Regulamentului) dacă au fost mandatați în acest sens. Pot fi reprezentanți avocații autorizați să profeseze în oricare din statele părți la Convenție, care își au reședința pe teritoriul uneia din ele și care înțeleg suficient una din limbile oficiale ale Curții. Cu autorizarea Președintelui Curții, poate fi admisă ca reprezentant și o altă persoană (art. 36 alin. 4 a) al Regulamentului). Calitatea de reprezentant se certifică prin procura eliberată de reclamant, asupra căreia nu se extind condițiile de formă pentru valabilitatea procurii impuse de legislațiile naționale.² Numărul reprezentanților nu este limitat, însă Curtea ar putea să nu compenseze costul serviciilor reprezentantului care nu au fost “necesare” pentru examinarea cererii. Curtea nu recomandă reprezentanții și nici nu are

---

² Curtea a elaborat o mostră a procurii, care urmează să fie semnată de reclamant și avocat și nu trebuie supra-legalizată. Mostra este disponibilă la p. 41 a documentului http://echr.coe.int/Documents/PO_pack_ROM.pdf

o listă a avocaților autorizați să apară în fața ei. Guvernele sunt reprezentate în fața Curții de către agenții săi, care pot fi asistați de avocați și consilieri (art. 35 al Regulamentului Curții).

Nu există o obligativitate ca la depunerea cererii reclamantul să aibă un reprezentant. Totuși, după comunicarea cererii sau pentru audiere, reclamantul va fi rugat de Curte să-și angajeze un avocat. Președintele Camerei poate, totuși, autoriza reclamantul să-și reprezinte singur interesele (a se vedea art. 36 alin. 2 și 3 ale Regulamentului).

În cazul în care conduita sau circumstanțele cauzei o impun, Președintele Camerei poate, la orice fază a procedurii, să decidă că reprezentatul nu mai poate să-l reprezinte pe reclamant și să ceară reclamantului nominalizarea unui alt reprezentant (art. 36 alin. 4 b) al Regulamentului). Curtea chiar poate interzice reprezentantului să mai compare vreodată în fața Curții. Aceasta s-a întâmplat anterior când reprezentatul a comis abateri nescuzabile (ex. a depus cereri la Curte contrafăcând procuri și fără ca reclamantii să cunoască despre aceasta).

Pentru a asigura un acces veritabil la Curte, a fost introdus un sistem de compensare parțială de către Consiliul Europei a costurilor de reprezentare la Curte (a se vedea Capitolul XI al Regulamentului). Asistența judiciară este acordată dacă Președintele Camerei constată că acordarea ei este necesară pentru buna examinare a cauzei, iar reclamantul nu dispune de mijloace financiare suficiente pentru a face față integral sau parțial cheltuielilor de prezentare a cauzei sale la Curte (art. 101 al Regulamentului). Din motiv că nu este crucială pentru examinarea cauzei, de obicei, asistența judiciară nu se acordă în cauzele repetitive. De asemenea, asistența judiciară nu va fi acordată în cazul în care reclamantul are suficiente surse să-și plătească avocatul.

Asistența judiciară se acordă la cerere sau din inițiativa Președintelui Camerei (art. 100 al Regulamentului). După comunicarea cererii către Guvern, reclamantului îi va fi transmisă o declarație de resurse, care conține întrebări despre proprietățile și angajamentele sale pecuniare. Reclamantul urmează să o completeze, să o certifice la organul național competent (inspectoratul fiscal teritorial) și să o expedieze Curții (art. 102 al Regulamentului). Declarația completată poate fi expediată Guvernului pentru comentarii, însă acest lucru nu este obligatoriu.

Odată ce Președintele Camerei a decis acordarea asistenței, Greferul stabilește quantumul onorariilor, în baza baremelor speciale aprobate de

Consiliul Europei. Ca excepție, în cauze complexe poate fi acordată asistență judiciară și pentru mai mult de un reprezentant. De regulă, suma onorariului reprezentantului compensată nu depășește EUR 1,000, însă reclamantul poate solicita Curții compensarea prin hotărâre a celorlalte cheltuieli de asistență juridică. Asistența judiciară poate acoperi atât costul serviciilor reprezentantului cât și cheltuielile de călătorie necesare (ex. în cazul organizării audierilor la Curte). După stabilirea quantumului asistenței, reprezentantului reclamantului îi este adresată o cerere cu solicitarea rechizitelor contului său bancar pentru transferarea sumelor respective. Onorariile sunt plătite direct avocatului după prezentarea tuturor observațiilor. În cazul constatării unei violări a Convenției și solicitarea justificată a unor cheltuieli mai mari, prin hotărâre, suma plătită pentru asistență judiciară de către Consiliul Europei este dedusă din suma totală a asistenței judiciare pe care Curtea o consideră justificată (a se vedea hot. *Manole ș.a. c. Moldovei*, satisfacția echitabilă, 13 iulie 2010, para. 9-11).

Dacă una din condițiile pentru acordarea asistenței judiciare a dispărut, Președintele Camerei poate decide, în orice moment, retragerea sau modificarea quantumului asistenței judiciare (art. 105 al Regulamentului).

4. FORMA CERERII ȘI MODUL DE DEPUNERE A ACESTEIA

Curtea va examina doar cererile scrise. Prin telefon nu poate fi depusă o cerere la Curte. Cererile împotriva Moldovei încă nu pot fi depuse prin internet.³ Cererea trebuie să conțină toate informațiile prevăzute în art. 47 alin. 1-3 ale Regulamentului Curții (în continuare “Regulamentul”). Pentru a facilita procesul de depunere a cererii, Președintele Curții a adoptat *Instrucțiunea practică cu privire la instituirea procedurii la Curte*,⁴ iar Curtea a elaborat un formular model de cerere, care este disponibil pe pagina sa web.⁵

³ La moment, Curtea primește cererile depuse prin internet împotriva Olandei și Suediei. Ulterior, cererea expediată on-line trebuie imprimată și expediată prin poștă în termenul indicat de sistemul electronic al Curții. Acest mecanism funcționează în regim de testare. În funcție de rezultat, Curtea ar putea să renunțe la el sau să-l extindă și asupra altor state.

⁴ disponibilă în limba engleză la

http://echr.coe.int/Documents/PD_institution_proceedings_ENG.pdf

⁵ Formularul a fost ajustat în anul 2013 și este disponibil la:

http://echr.coe.int/Documents/PO_pack_ROM.pdf

La cerere urmează a fi anexate copii xerox ale documentelor la care se face referire în cerere (ex. copii ale hotărârilor judecătorești) și, după caz, procura dată de reclamant reprezentantului. În cazul persoanelor juridice, este necesară anexarea la cerere a documentului ce confirmă dreptul semnatarului cererii și/sau procurii de a semna în numele persoanei juridice. Copiile documentelor transmise Curții nu trebuie capsate, lipite sau legate prin orice modalitate. De asemenea, toate paginile anexelor trebuie numerotate consecutiv de la prima până la ultima.

Nerespectarea formei cererii duce la neexaminarea acesteia (art. 47 alin. 5.1 al Regulamentului).⁶ De la această regulă sunt trei excepții: atunci când reclamantul aduce motive convingătoare de ce nu a respectat cerințele impuse (ex. deținuții ar putea să nu dețină copii ale tuturor documentelor relevante pentru examinarea cererii); când în cadrul cererii sunt solicitate măsuri provizorii; sau în alte cazuri, la solicitarea reclamantului sau din inițiativa Curții (art. 47 alin. 5.1 al Regulamentului).

Cererile la Curte ar trebui să fie extrem de concise și clare. Informațiile care nu sunt relevante pentru pretențiile formulate în cerere nu urmează a fi menționate. Textul cererii, excluzând anexele, nu poate depăși 20 de pagini. Dacă, în mod excepțional, cererea are mai mult de 10 pagini, aceasta trebuie însoțită de un rezumat. Cererea poate fi depusă în una din limbile oficiale ale țărilor membre ale Consiliului Europei. Anexele la cerere nu trebuie traduse.

Termenul de 6 luni încetează să curgă prin depunerea cererii completate în modul corespunzător.⁷ Se consideră ziua depunerii cererii ziua depunerea cererii la poșta sau ziua expedierii cererii prin fax.⁸ Doar depunerea unei cereri complete duce la suspendarea termenului de 6 luni. În interiorul termenului de 6 luni, cererea incompletă poate fi ajustată, în vederea conformării

---

⁶ Până la 31 decembrie 2013, art. 47 al Regulamentului prevedea că nerespectarea formularului cererii “putea duce” la neexaminarea cererii. În urma modificării art. 47 al Regulamentului la 6 mai 2013 (în vigoare din 1 ianuarie 2014), nerespectarea formei cererii “duce” la neexaminarea cererii.

⁷ Până la 31 decembrie 2013, pentru cererea introductivă, termenului de șase luni putea fi suspendat. În termen de 8 săptămâni de la răspunsul Curții la cererea introductivă, reclamantul urma să expedieze Curții cererea completată în modul corespunzător.

⁸ Cererile pot fi expediate prin fax la numărul de telefon + 333 88 41 27 30. Cererile care conțin solicitări de măsuri provizorii urmează a fi expediate la un alt număr de fax (+ 333 88 41 39 00). Originalul cererilor expediate prin fax urmează a fi expediate și prin poștă.

cu cerințele art. 47 al Regulamentului. În acest caz, termenul încetează să curgă de la data depunerii cererii completate în modul corespunzător.

Cererea urmează a fi expediată prin poștă la următoarea adresă:

Pentru Grefier

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Consiliul Europei

F-67075 Strasbourg, CEDEX, Franța

5. ÎNREGISTRAREA CERERILOR, PRIORITATEA EXAMINĂRII ȘI EXAMINAREA CERERILOR VĂDIT INADMISIBILE

La primire, cererea este alocată unei Secțiuni a Curții. Aceasta este, de obicei, Secțiunea din care face parte judecătorul ales din partea guvernului împotriva căruia este îndreptată cererea. După primirea cererii, grefa Curții va deschide un dosar. Acestui dosar îi va fi acordată o denumire care, de obicei, coincide cu numele reclamantului și denumirea statului pârât (ex. *Popov c. Moldovei*) și un număr care constă din numărul de înregistrare și anul depunerii (ex. 48787/99). După înregistrare, cererea este citită de către un jurist de la grefa Curții și este alocată uneia din cele trei categorii, în funcție de organul care este cel mai potrivit să examineze cererea: judecătorul unic, comitetul din trei judecători, sau Camera din șapte judecători.

Începând cu anul 2012, cererile vădit inadmisibile sunt examinate la scurt timp după depunere, iar o decizie cu privire la inadmisibilitatea cererii este luată de către judecătorul unic în câteva săptămâni, iar reclamantul nu este informat despre denumirea și numărul cererii până la decizia Curții. În 3-4 luni de la expediere, reclamantul este informat printr-o scrisoare poștală despre data deciziei de inadmisibilitate și numele judecătorului care a luat decizia. Decizia judecătorului unic este definitivă și nu poate fi contestată. Curtea nu informează Guvernul despre aceste cereri și, în mod normal, Guvernul nici nu cunoaște despre depunerea și respingerea cererilor examinate de judecătorul unic. Din cele 86,200 de cereri declarate inadmisibile în anul 2012, 81,700 cereri (94.8%) au fost declarate inadmisibile de către judecătorul unic.

În cazul cererilor care nu sunt vădit inadmisibile, reclamantul va fi informat prin scrisoare poștală despre denumirea și numărul cererii, care urmează a fi menționate în orice corespondență ulterioară cu Curtea. Această cerere

va fi examinată de îndată ce va fi posibil. Dacă inițial cererile erau examinate în funcție de data depunerii, în anul 2009 Curtea și-a schimbat practica, examinând cererile în funcție de importanța și urgența chestiunilor din cerere (art. 41 al Regulamentului) și a criteriilor stabilite de Curte. Tot în anul 2009, Curtea a adoptat *Politica de Priorizare a examinării cererilor*. Aceasta distinge șapte categorii de cereri. Din categoria 1 fac parte cererile care se referă la un risc deosebit pentru viața și sănătatea persoanei, sau cererile urgente cu privire la viața privată, precum și cererile în care au fost dispuse măsuri în temeiul art. 39 al Regulamentului (măsuri provizorii). Din categoria 7 fac parte cererile vădit inadmisibile. În mod normal, cererile din primele categorii ar trebui tratate înainte de cererile din categoriile ulterioare. Totuși, președintele Curții sau a Camerei poate decide ca o anumită cauză să fie tratată altfel decât o prescrie *Politica de Priorizare*.⁹

6. PROCESAREA PRELIMINARĂ A CERERILOR CE NU SUNT EXAMINATE DE JUDECĂTORUL UNIC ȘI MĂSURILE PROVIZORII

Cererile care nu sunt vădit inadmisibile sunt alocate pentru examinare Comitetului din trei judecători sau Camerei din șapte judecători. Comitetul din trei judecători, prin vot unanim, pot atât să declare inadmisibilă o cerere, să dispună scoaterea ei de pe rol în temeiul art. 37 al Convenției, cât și să declare admisibilă cererea și să adopte simultan o hotărâre asupra fondului cauzei, atunci când soluția dată se înscrie într-o jurisprudență bine definită a Curții (a se vedea art. 28 alin. 1 al Convenției). Hotărârile Comitetului sunt definitive de la pronunțare (art. 28 alin. 2 al Convenției).

Camera examinează cererile care îi sunt alocate direct, fie cererile care nu a fost declarate integral inadmisibile de către Comitet. Aceasta poate scoate cererea de pe rol, declara cererea inadmisibilă sau constata o violare a Convenției. De asemenea, în cazul în care cererea prezentată unei Camere ridică o problemă gravă privind interpretarea convenției sau a protocoalelor sale, sau dacă soluționarea unei cauze poate conduce la o contradicție cu o hotărâre pronunțată anterior de Curte, Camera poate, atât timp cât nu a pronunțat hotărârea sa, să se desesizeze în favoarea Marii Camere (art. 30 al Convenției).

În scopul bunei desfășurări a procedurilor Curții, Camera, fie Președintele

⁹ *Politica de priorizare*, în limba engleză, este disponibilă la:
http://echr.coe.int/Documents/Priority%20policy_ENG.pdf

ei, în temeiul art. 39 al Regulamentului, poate indica, la cererea părții sau din proprie inițiativă, măsuri provizorii, atât Guvernului (a se vedea hot. *Paladi c. Moldovei*, 10 martie 2009, § 4) cât și reclamantului (a se vedea hot. *Ilașcu ș.a. c. Moldovei și Rusiei*, 8 iulie 2004, § 11). Aceste măsuri sunt indicate doar în cazuri excepționale, când este vorba de pericol iminent, de prejudiciu ireparabil în ceea ce privește drepturile garantate de art. 2, 3 și 8 ale Convenției. Aceste măsuri sunt obligatorii pentru Guvern și neexecutarea lor ar putea constitui o violare a art. 34 al Convenției (a se vedea hot. *Paladi c. Moldovei*, 10 martie 2009, §§ 84-104). Aceste cereri sunt, de regulă, examinate, în ziua în care au fost depuse. Despre aplicarea măsurilor provizorii, Guvernul este informat imediat. Regulile cu privire la cererile de măsuri provizorii au fost codificate în *Instrucțiunea practică cu privire la cererea de măsuri provizorii*, emisă de Președintele Curții la 5 mai 2003.¹⁰ În ultimii cinci ani, toate cererile de măsuri provizorii depuse în cauzele moldovenești au fost respinse.

În cazul cererilor alocate Comitetului sau Camerei, Președintele Secțiunii căreia i-a fost alocată cererea desemnează un judecător raportor responsabil de examinarea cererii. Identitatea acestuia nu este făcută publică. Judecătorul raportor poate solicita de la părți informații suplimentare, poate decide ca cererea să fie examinată de judecătorul unic și asistă Comitetul, Camera sau Președintele Camerei la examinarea cererii (art. 49 al Regulamentului).

Comitetul poate declara inadmisibilă sau scoate de pe rol o cerere fără a cere observațiile părților (a se vedea art. 53 alin. 1 al Regulamentului).

7. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR ȘI AUDIERILE

Dacă cererile alocate Comitetului sau Camerei nu au fost declarate inadmisibile la faza incipientă de examinare, ele sunt comunicate Guvernului. De regulă, abia prin comunicare Guvernul află despre depunerea cererii și lui i se solicită prezentarea observațiilor scrise. La scrisoarea de comunicare Curtea anexează o sinteză a faptelor prezentate de reclamant, a pretențiilor acestuia și întrebările cu privire la care Curtea dorește să afle poziția părților. Sinteza pregătită de Curtea este redactată în una din limbile oficiale ale Curții. Ea este, de asemenea, expediată reclamantului pentru informare.

---

¹⁰ Instrucțiunea, în limba engleză, este disponibilă la:

http://echr.coe.int/Documents/PD_interim_measures_ENG.pdf

De obicei, Camera acordă Guvernului trei luni pentru prezentarea observațiilor, în care Guvernul urmează să se expună asupra admisibilității și fondului cererii. După ce primește observațiile Guvernului, ele sunt prezentate reprezentantului reclamantului sau reclamantului (dacă acesta nu are reprezentant), pentru prezentarea observațiilor sale în răspuns. De obicei, Curtea acordă reclamantului 6-8 săptămâni pentru prezentarea observațiilor. În observațiile sale, reclamantul trebuie să se expună asupra întrebărilor Curții din actul de comunicare, asupra obiecțiilor Guvernului, dacă acestea există, și să formuleze pretențiile cu privire la satisfacția echitabilă. Ulterior, observațiile reclamantului vor fi din nou expediate Guvernului pentru comentarii finale. Ultimele observații ale Guvernului vor fi ulterior expediate reclamantului pentru informare.

Până la mijlocul anilor 2000, Curtea solicita destul de des observații separate cu privire la admisibilitatea cererii, iar ulterior, în caz că cererea nu era declarată inadmisibilă, cu privire la fondul ei. În prezent, Curtea solicită destul de rar (doar în cauze care implică chestiuni serioase cu privire la admisibilitate) prezentarea observațiilor separate cu privire la admisibilitatea și fondul cererii. Această schimbare a practicii Curții a fost făcută pentru a scurta termenul de examinare a cererilor.

Observațiile ambelor părți urmează a fi redactate în una din limbile oficiale ale Curții și expediate Curții prin fax și prin poștă (în trei exemplare). Reclamantul urmează să expedieze observațiile în termenul stabilit de Curte, cu riscul refuzului anexării lor la dosar sau respingerii pretențiilor formulate în temeiul art. 41 al Convenției. La cerere, Președintele Camerei poate extinde termenul pentru prezentarea observațiilor. Regulile cu privire la forma, conținutul și expedierea observațiilor au fost codificate în *Instrucțiunea practică cu privire la observațiile scrise*, emisă de Președintele Curții la 1 noiembrie 2003.¹¹

Procedura Curții este, în principiu, scrisă. După prezentarea observațiilor, Camera poate decide, ca excepție, organizarea audierilor. Audierile în Marea Cameră sunt un lucru obișnuit. Părțile sunt chemate să prezinte Curții pledoariile sale scrise pentru audieri cu cel puțin o zi până la audieri, pentru a facilita traducerea simultană a discursului în cealaltă limbă oficială a Curții. Audierile au loc în sediul Curții și sunt publice, decât dacă Curtea decide alt-

---

¹¹ disponibilă, în limba engleză, la http://echr.coe.int/Documents/PD_interim_measures_ENG.pdf

fel (a se vedea art. 63 al Regulamentului). De obicei, fiecare parte beneficiază de 20-30 min. pentru prezentarea poziției sale. După prezentarea poziției, judecătorii adresează întrebări părților, la care ei urmează să răspundă după o pauză de 10-15 min. Răspunsurile verbale pot fi completate prin răspunsurile scrise prezentate de părți după audieri, în termenul fixat de Curte. De obicei, de la audieri până la pronunțarea hotărârii Curții trec mai mult de șase luni.

În cazul în care reclamantul are cetățenia sau naționalitatea unui alt Stat Parte decât cea a Guvernului Pârât, după comunicarea cererii, acel Stat Parte poate interveni în proceduri pentru a prezenta observații sau a lua parte la audieri (a se vedea art. 36 § 1 al Convenției). În acest scop, el este informat de către grefa Curții și, în 12 săptămâni, urmează să decidă dacă intervine. Cu permisiunea sau la cererea Președintelui, în proceduri pot interveni și persoane fizice sau juridice (a se vedea art. 36 alin. 2 al Convenției). Totuși, Curtea acceptă intervenția în procedurilor sale a persoanelor fizice sau juridice destul de rar (a se vedea ca exemplu hot. *V. c. Regatului Unit*, 12. decembrie 1999). De obicei, în baza art. 36 alin. 2 al Convenției, Curtea accepta intervenția ONG-urilor care prezintă *amicus curie* Curții și nu oponenții reclamanților în procedurile naționale.

8. REGLEMENTAREA AMIABILĂ, DECLARAȚIA UNILATERALĂ A GUVERNULUI ȘI RENUNȚAREA LA CERERE

La orice etapă după comunicare și până la hotărârea Curții, părțile pot reglementa amiabil procedura inițiată la Curte. După ce cererea este comunicată Guvernului, Curtea întreabă părțile dacă doresc să reglementeze amiabil cauza. Aceste negocieri sunt confidentiale și conținutul lor nu poate fi dezvăluit în procedura contencioasă (art. 62 alin. 2 al Regulamentului). Aceste negocieri nu sunt reflectate în hotărâre, iar documentele cu privire la negocierea amiabilă nu se păstrează la dosar (art. 33 alin. 1 al Regulamentului). În cazul în care părțile informează Curtea despre încheierea unui acord de reglementare amiabilă, cererea va fi scoasă de pe rol în temeiul art. 37 alin. 1 b) al Convenției. Odată ce acordul este încheiat, Curtea nu va pune în discuție clauzele acestuia, chiar dacă sunt vădit inconvenabile pentru reclamant. Din acest motiv, avocații ar trebui să fie precauți atunci când reglementează amiabil procedurile intentate la Curte.

În ultimii ani, Curtea a insistat asupra recurgerii mai frecvente la regle-

mentarea amiabilă a cererilor comunicate. Totuși, uneori, propunerile rezonabile ale Guvernului nu sunt acceptate de către reclamant. În acest caz, Guvernul poate cere Curții scoaterea cererii de pe rol în condițiile descrise în oferta sa făcută reclamantului. Declarația unilaterală nu va fi acceptată decât dacă aceasta recunoaște în termeni clari violarea Convenției în cauza reclamantului și oferă acestuia o redresare adecvată (art. 62A alin. 1 b) al Regulamentului). Spre deosebire de reglementarea amiabilă, declarația unilaterală trebuie făcută publică și în cadrul procedurii contencioase, iar Curtea va descrie condițiile declarației unilaterale în decizia sa. În cazul în care declarația unilaterală este admisă, cererea va fi scoasă de pe rol în temeiul 37 alin. 1 c) al Convenției, cu obligarea Guvernului să se conformeze angajamentelor asumate prin declarația unilaterală. În anul 2012, Curtea și-a generalizat practica cu privire la declarațiile unilaterale, iar constatările din documentul de generalizare ar putea fi utile practicienilor.¹²

În temeiul art. 37 alin. 1 a) al Convenției, Curtea scoate de pe rol cererile comunicate în cazul în care stabilește că reclamantul nu mai dorește să-și mențină cererea (ex. renunțarea la cerere, fie nementinerea corespondenței cu Curtea timp îndelungat). Intenția de retragere a cererii trebuie să fie integrală, clară și univocă. În cazul neprimirii răspunsului la scrisorile ei, grefa Curții va încerca să afle din ce motiv nu s-a răspuns la corespondență. De regulă, ea va expedia în acest sens o scrisoare recomandată reprezentantului reclamantului sau reclamantului (dacă acesta nu este reprezentat în fața Curții). Doar dacă nu va primi răspuns la această scrisoare, cererea va fi scoasă de pe rol. Schimbarea adresei nu este o scuză pentru neprimirea corespondenței, deoarece reclamantul are obligația să informeze Curtea despre schimbarea adresei.

Cererea poate fi scoasă de pe rol la orice etapă a procedurii (art. 37 alin. 1 al Convenției), iar decizia privind scoaterea de pe rol a cererii comunicate Guvernului este amplasată pe pagina sa web. Art. 37 alin. 1 *in fine* al Convenției prevede că, chiar dacă cauza a fost reglementată sau reclamantul nu mai dorește să mențină cererea, Curtea poate continua examinarea cererii “dacă respectarea drepturilor omului garantate de Convenție o cere” (ex. dezvoltarea jurisprudenței Curții). Totuși, aceasta se întâmplă extrem de rar (a se vedea, spre exemplu, hot. *Karner c. Austriei*, 24 iulie 2003).

---

¹² Documentul cu privire la generalizarea practicii Curții cu privire la declarațiile unilaterale, în limba engleză, este disponibil la:

http://echr.coe.int/Documents/Unilateral_declarations_ENG.pdf

9. DECIZIA CU PRIVIRE LA ADMISIBILITATE ȘI HOTĂRÂREA CU PRIVIRE LA FONDUL CAUZEI

Curtea poate decide asupra admisibilității și fondului cauzei printr-un singur act sau prin acte separate. Curtea decide care procedură va fi urmată atunci când comunică cererea către Guvern (art. 54A alin. 1 al Regulamentului).

În caz că Curtea a decis că va examina separat admisibilitatea, după prezentarea observațiilor, cu o majoritate de voturi, Curtea decide asupra admisibilității printr-o decizie cu privire la admisibilitate. Această decizie nu are, de obicei, paragrafele numerotate și la ea nu pot fi anexate opinii separate. Decizia prin care o cerere este declarată inadmisibilă este definitivă și nu poate fi contestată. Decizia Curții se aduce la cunoștința părților și se amplasează pe pagina web a acesteia, de obicei, în câteva săptămâni de la adoptare.

Dacă cererea este declarată admisibilă, sau admisibilitatea și fondul cererii sunt examinate simultan, părțile vor fi chemate să prezinte observațiile sale (a se vedea secțiunea (g) de mai sus). După expirarea termenului de prezentare a observațiilor, Curtea, cu majoritate de voturi, va adopta o hotărâre în care va examina dacă a avut loc o violare a Convenției și, dacă Convenția a fost violată, ce satisfacție echitabilă să acorde reclamantului. Ca excepție, Curtea poate rezerva pentru o hotărâre separată chestiunile cu privire la aplicarea art. 41 al Convenției (satisfacția echitabilă), integral sau în parte (a se vedea, spre exemplu, hot. *Boicenco c. Moldovei*, 11 iulie 2006, în care a fost rezervată pentru o hotărâre separată doar chestiunea privind prejudiciul material).

Părțile nu sunt informate despre ziua în care Curtea va adopta hotărârea. Hotărârile Camerei și ale Comitetului din trei judecători sunt pronunțate, de obicei, în trei săptămâni de la adoptare, în zilele de marți sau joi. Până la pronunțare, hotărârea Curții nu este cunoscută. De obicei, Camera și Comitetul pronunță hotărârea prin amplasarea ei pe pagina web a Curții (www.echr.coe.int). Ca excepție, hotărârile Camerei pot fi pronunțate în ședință publică în sediul Curții, cu plasare concomitentă pe pagina web. Toate hotărârile Curții sunt amplasate pe pagina web a Curții în ziua pronunțării, de obicei, la ora 11:00, ora Strasbourg-ului. De regulă, cu șapte zile până la data pronunțării, pe pagina web a curții apare un comunicat de presă în care se menționează lista hotărârilor care vor fi pronunțate săptămână viitoare. În ziua pronunțării, Curtea expediază părților câte o copie certificată a hotărârii. Hotărârile Curții

au o formă tipizată și cuprind informații despre componența Curții, procedura examinării cauzei, circumstanțele de fapt, dreptul intern relevant, argumentele părților, motivele Curții, aplicarea art. 41 al Convenției și dispozitivul hotărârii. Paragrafele hotărârii sunt numerotate și la ea pot fi anexate opinii separate. Spre deosebire de hotărârea Comitetului din trei judecători, hotărârea Camerei nu este definitivă. Ea devine definitivă în modul stabilit de art. 44 al Convenției.

Hotărârea poate fi interpretată în modul stabilit de art. 79 al Regulamentului și poate fi revizuită în modul stabilit de art. 80 al Regulamentului. Art. 81 al Regulamentului permite rectificarea erorilor de scriere, de calcul și inexactitățile evidente.

Deși hotărârile Curții sunt adoptate doar în limbile oficiale ale Curții, în anul 2012, Curtea a început plasarea pe pagina sa web¹³ a hotărârilor sale traduse de terți. De asemenea, ea a început să traducă în limba română cele mai importante hotărâri ale sale. Totuși, aceste traduceri nu pot fi considerate oficiale.

10. EXAMINAREA CERERII DE CĂTRE MAREA CAMERĂ

Marea Cameră examinează cererile desesizate ei de către Camere și cererile de retrimiteră împotriva unei hotărâri a Camerei depuse de către una din părți. Desesizarea Camerei se face în modul stabilit de art. 30 al Convenției și doar dacă nici una din părți nu se opune. Retrimiteră în Marea Cameră nu reprezintă un apel veritabil. Cererea de retrimiteră, care urmează a fi depusă în termen de trei luni de la pronunțarea hotărârii Camerei, trebuie să ridice o problemă gravă cu privire la aplicarea sau interpretarea Convenției sau la o altă problemă gravă cu caracter general (art. 43 alin. 2 al Convenției). Un colegiu compus din cinci judecători va examina cererea de retrimiteră și va decide dacă cauza va fi examinată în Marea Cameră. Marea majoritate a cererilor de retrimiteră sunt respinse de către colegiul din cinci judecători. În 2006, mai puțin de 0,5% din hotărârile Camerei au fost retrimise în Marea Cameră. În anul 2012, Marea Cameră a admis mai puțin de 15 cereri de retrimiteră, deși în această perioadă au fost pronunțate mai mult de 1,000 de hotărâri ale Camerei. Odată ce retrimiteră a fost admisă, Marea Cameră are competența să

---

¹³ www.hudoc.echr.coe.int

se pronunțe asupra tuturor chestiunilor, inclusiv asupra celor care nu au fost indicate în cererea de retrimiteri (a se vedea, hot. *Pisano c. Italiei*, 24 octombrie 2002, §§ 27-28).

După retrimiteri sau desesizare, părțile sunt chemate să prezinte observații noi. În cazul procedurilor în fața Marii Camere, de obicei, au loc audieri, iar hotărârile sunt pronunțate în ambele limbi ale Curții. Hotărârea Marii Camere substituie hotărârea Camerei și, în acest caz, referire urmează a fi făcută la hotărârea Marii Camere, chiar dacă hotărârea Marii Camere are un dispozitiv identic. Hotărârile Marii Camere sunt definitive din ziua pronunțării.

11. EXECUTAREA HOTĂRĂRII

Hotărârile definitive ale Curții sunt obligatorii pentru Statul Pârât. În temeiul unei hotărâri de condamnare, Statul Pârât urmează să întreprindă măsuri cu caracter individual (ex. plata sumelor acordate de Curte sau, dacă este cazul, redeschiderea procedurilor naționale contrare Convenției) și măsuri menite să prevină situații similare pe viitor (ex. modificarea legilor sau a practicilor care sunt contrare hotărârii Curții și mediatizarea hotărârii între specialiști). Supravegherea executării hotărârilor definitive ale Curții și a prevederilor acordurilor de reglementare amiabilă se efectuează de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.

După ce hotărârea devine definitivă, Curtea informează Comitetul de Miniștri că hotărârea a devenit executorie. Procedura de examinare a modului de executare a hotărârilor definitive ale Curții și prevederile acordurilor de reglementare amiabilă este stabilită de Comitetul de Miniștri.¹⁴ Neexecutarea unei hotărâri a Curții poate servi drept temei de aplicare a sancțiunilor prevăzute de Statutul Consiliului Europei. De regulă, statele se conformează măsurilor cu caracter individual.

---

¹⁴ pentru mai multe informații, a se vedea

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Presentation/Pres_Exec_en.asp

12. IMIXTIUNEA DREPTULUI DE A DEPUNE O CERERE LA CURTE

Art. 34 al Convenției prevede *inter alia* următoarele:

„Înaltele Părți contractante se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercițiul eficace al acestui drept (dreptul de a depune o cerere la Curte)”.

Este deosebit de important ca reclamantii sau potențialii reclamanti să poată comunica liber cu Curtea, fără a fi supuși oricărei forme de presiune din partea autorităților pentru a-și retrage sau modifica pretențiile (hot. *Akdivar ș.a. c. Turciei*, 16 septembrie 1996, § 105). Expresia „orice formă de presiune” trebuie interpretată ca acoperind nu doar constrângerea directă și fapte flagrante de intimidare, ci și fapte sau contacte indirecte și nepotrivite destinate să descurajeze sau să împiedice reclamantii să apeleze la remediul instituit de Convenție (a se vedea hot. *Kurt c. Turciei*, 25 mai 1998, § 160). Întrebarea dacă contactele dintre autorități și un reclamant constituie practici inacceptabile din punctul de vedere al articolului 34, trebuie examinată prin prisma circumstanțelor specifice ale fiecărui caz. În acest context, Curtea ia în calcul vulnerabilitatea reclamantului și riscul acestuia de a fi influențat de către autorități (a se vedea hot. *Akdivar ș.a. c. Turciei*, 16 septembrie 1996, § 105).

Imixtiunea în dreptul de a sesiza Curtea a luat forma amenințării cu sancțiuni de către autoritățile locului de detenție pentru sesizarea Curții (hot. *Petra c. României*, 23 septembrie 1998, § 44); împiedicarea reclamantilor de a depune cererea și sancționarea lor pentru depunerea cererii la Curte (hot. *Ilașcu ș.a. c. Moldovei și Rusiei*, 8 iulie 2004, § 481); interogarea reclamantului vulnerabil cu privire la autenticitatea documentelor prezentate Curții (hot. *Tanrikulu c. Turciei*, 9 iulie 1999; hot. *Salman c. Turciei*, 27 iunie 2000); inițierea procedurilor penale împotriva directorului persoanei juridice și arestarea acestuia pentru a descuraja persoana juridică în procedurile la Curte (hot. *Oferta Plus SRL c. Moldovei*, 19. decembrie 2006, §§ 134-143); intimidarea reprezentantului reclamantului, indiferent de rezultatul intimidării (hot. *Sarli c. Turciei*, 22 mai 2001, § 85); lipsa accesului reprezentantului la Curte și a medicului independent la reclamant și la fișa medicală a acestuia, care erau necesare pentru prezentarea observațiilor la Curte (hot. *Boicenco c. Moldovei*, 11 iulie 2006, §§ 158-159); aparenta lipsă a întâlnirilor confidențiale dintre reprezentantul la Curte și reclamant (hot. *Oferta Plus SRL c. Moldovei*,

19 decembrie 2006, §§ 145-156); sau chiar critica adusă reclamantului de către un înalt funcționar pentru că nu a retras cererea de la Curte (hot. *Ilașcu ș.a. c. Moldovei și Rusiei*, 8 iulie 2004, § 481).

În scopul asigurării unei protecții adecvate a persoanelor care apar în fața Curții, la 5 martie 1996 a fost adoptat *Acordul European privind persoanele participante la proceduri în fața Curții*. Conform art. 2 al acestui Acord, aceste persoane se bucură de imunitatea de jurisdicție în privința declarațiilor făcute oral sau în scris în fața Curții, ca și în privința actelor pe care le prezintă acestea.

Opinia autorului este o opinie proprie, bazată pe experiență și viziuni personale.
Opinia expusă de autor nu reflectă neapărat poziția oficială a Uniunii Avocaților din
Republica Moldova.